

גיליון מס' 287 פרשת מטות מסעי
תשע"ח שנה שיטית

גליון זה יוצא לזכות
ידידינו החשוב
שיראה ברכה והצלחה בכל הענינים

דברי שי"ח

ממון רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי שליט"א

פשט על הפרשה

"ויכתוב משה את מוצאייהם למסעיהם ע"פ ה' ואלה מסעיהם למוצאייהם" (ה, ב)

כבר עמדו המפ' על השינוי בתחלה מוצאייהם למסעיהם ואח"כ מסעיהם למוצאייהם ועי' בס' אהל יעקב, והנה יל"ע איך היו המ"ב מסעות במדבר שהפסוק מעיד ע"ז ארץ לא עבר בה איש ולא ישב אדם שם לא ארץ חטה שעורה וגפן ותאנה ורמון ומים אין לשתות ואיך היו שם ערים ומקומות ישוב. ונראה פשוט שבדאי לא הי' שם שום ישוב בתחלה אמנם אחר שישראל עברו שם ובמקומות שחננו צמח קצת ע"י הבאר וכמ"ש תוס' בחולין פ"ח ב' ד"ה אלא וכ"ה בילקוט פ' פקודי ואז נשאר קצת טבע לצמוח שם והתיישבו שם קצת בני"א שוכני המדבר (כמ"ש רמב"ן כאן בשם הרמב"ם שנשארו המקומות האלו ושמותן לזכרון ע"ש), ובודאי כל שמות המקומות בני"י נתנו להם כמפורש בתורה גבי מרה וקברות התאוה וכן אחז"ל על אלוש ורפידים ופי החירות וסוכות ובודאי כולן יש טעם למה נקראו כך (ועי' ברוקח עה"ת), ולפ"ז יל"פ דבתחלה כשיצאו לא שייך כלל לומר שנסעו למקום פלוני שעדיין לא היו המקומות כלל לכן כתיב מוצאייהם למסעיהם שיצאו למקומות שהקב"ה יאמר להם שישעו אבל עכשיו שכבר יש המקומות האלו כתיב מסעיהם למוצאייהם היינו שנתברר למפרע שמוצאייהם היה כדי לנסוע למקומות אלו. עי"ל באופן אחר, דלכא' כל הפסוק מיותר שהרי כל התורה כתב משה ע"פ ה' וכבר עמד ע"ז באלשיך וי"ל דמ"ר הי' כותב כל מסע כשיצאו כגון כשיצאו מסוכות כתב ויסעו מסוכות ואח"כ כשהגיעו לאיתם כ' ויחנו באיתם וזהו ויכתוב משה שכבר כ' מאז בכל מסע ולכן הקדים מוצאייהם למסעיהם שבשעה שיצאו עדיין לא ידע לאן יסעו וכ' רק מוצאייהם ואח"כ כ' מסעיהם כנ"ל, אבל עתה שסידרו כן שכבר ידעו כל המסעות כתיב ואלה מסעיהם למוצאייהם היינו שכבר ידעו שנסעו למקומות אלה וע"ז הי' מוצאייהם.

(טעמא דקרא)

ג' דברים שאליהו יבוא עבורם

כתיב בישיעה (נ"ב ז') מה נאוו על ההרים רגלי מבשר משמיע שלום מבשר טוב משמיע ישועה. האי קרא קאי על אליהו כדאיתא בילקוט. והנה מצינו ג' דברים שאליהו יבא עבורם כי בעירובין (מ"ג ע"ב) אמרינן דאליהו יבא לבשר יום לפני ביאת משיח שלמחר יבוא הישועה וכמ"ש הנה אנכי שולח וגו', ובמשנה סוף עדיות אמרינן דאליהו בא לעשות שלום בעולם, ובמנחות (מ"ה ע"א) פרשה זו אליהו עתיד לדורשה וכן בברכות ל"ה ב' ובשבת ק"ח א' וביבמות ק"ב א' לכשיבא אליהו ויאמר ומבואר דאליהו בא לפשוט ולברר כל הדברים המסופקים בד"ת, וי"ל דג' דברים אלו מרומזו כן בפסוק: משמיע שלום - הוא לעשות שלום בעולם. מבשר טוב - אין טוב אלא תורה הוא לברר ספקי התורה. משמיע ישועה - כפשוטו שיבשר על ביאת המשיח למחר בב"א.

(שיח הנחמה)

עלי שי"ח

"כיצד מקרבין?"

בימים האחרונים נכנס לרבינו רב קהילה מדרום ארצות הברית, ושאל מספר שאלות הנוגעים לקהילה. וחלקם עסקו בקירוב רחוקים. הרב סיפר לרבינו מרן שליט"א כי ב"ה בקהילתו יש צמאון גדול בקרב האנשים לשמוע דברי תורה, בעיקר בשבתות וזמני חופשה מן הלימודים, אלא שיש לו שאלה כבידת משקל ואינו יודע להכריע בעצמו ומבקש את הכרעת גדול הדור. אנשים אלו, רח"ל לא יודעים מאומה בתורת ישראל. הם לא יודעים מהי שבת, ואינם מודעים כי יתכן בעיות של כשרות, וכל שכן הלכות שונות של יורה דעה, ושאר אורח חיים לא שמעו מעולם. והנה הם באים לבית הכנסת לשעה קלה, ואינו יודע אם להתחיל לדרוש תחילה בהלכות שבת, שכן בכל צעד ושעל בשבת עלולים לעבור על איסורים שיש בהם לאוין וסקילה, או דלמא כדאי להחדיר בהם מושגי טהרה הבית, ואולי להתחיל עם נושא כשרות המאכלים והכשרת המטבח שזה נוגע ממש לכל אחד. ואולי ללמוד איתם כסדר סימן אחר סימן בשולחן ערוך.

רבינו שליט"א השיב לו בקיצור: תלמד איתם תורה.

הרב ההוא התפלא, איך ללמוד איתם? במה אתחיל? הרי הם לא יודעים שום הלכה.

ורבינו בשלו: תתחיל ללמוד איתם גמרא! תתחיל מברכות!

הרב הלה, לא ויתר, ושאל שוב: ומה בנוגע להלכות, איזה מהם להתחיל ראשון?

ענה לו רבינו: אחרי שילמדו גמרא כבר תדע לבד איך להמשיך.

לאחר מכן הוא שאל את רבינו כמה שאלות בהלכות ריבית ותפילה וקיבל את ברכת רבנו ויצא. בחוץ, הוא פונה לאחד מבני הבית ואומר לו: דע לך כי היה כאן עכשיו רוח הקודש בחוש. כי באמת אותם אנשים בקהילה, אם יתחילו ללמוד אותם הלכות, יהיה עליהם למשא ולא יכנסו הדברים לליבם, ורק על ידי לימוד התורה אט אט, יקבלו טעם צוף התורה והמאור שבה יחזירו למוטב, ואין ספק שלכן הורה לי רבינו לנהוג כך.

יצוין, כי אכן בדברים האלו מורה רבינו לפי השואל, ופעמים רבות הורה להתחיל בהלכות מאכלות אסורות ופעמים בהלכות שבת, והכל לפי הענין.

יהיו הדברים לעילוי נשמתו של דודי רבי יוסף בן ציון בן רבי ישראל צבי ז"ל, שנלב"ע השבוע, והיה מופלא באהבת המצוות וחיובן, וכבין אדם לחבירו, ועבד את בוראו מתוך יסורים. הנצב"ה.

מברכת שבת 180
י' תמוז 5778

פגרת היום

"בענין המעיל"

זבחים פ"ח ב' ת"ר מעיל כולו של תכלת היה שנא' ויעש את מעיל האפוד כליל תכלת שוליו כיצד היה מביא תכלת וארגמן ותולעת שני שזרין ועושה אותן כמין רימונים שלא פיתחו פיהן וכמין קונאות של קולסות שבראשי תינוקות ומביא ע"ב זגין שבהן ע"ב עינבלין ותולה בו ל"ו בצד זה ול"ו מצד זה רבי דוסא אומר משום רבי יהודה ל"ו היו ל"ח מצד זה ול"ח מצד זה. ונחלקו הראשונים בענין הפעמונים והרמונים כיצד היו דדעת הרמב"ם (פ"ט מכה"מ ה"ד) שהפעמונים היו בין הרמונים וכ"ד כמה ראשונים (רש"י ורשב"ם בחומש ור"ה סוף קינים) אבל דעת הרמב"ן (בחומש) שהפעמונים היו בתוך הרמונים (וכן הביא הראב"ע בשם י"מ וכ"כ בתוס' השלם בפ' פקודי בשם הרא"ש) ול"א שני מיני פעמונים היו יש שהיו תקועים בתוך הרמונים ויש שהיו ביניהם (תוס' השלם בשם ר"י החסיד). והנה ז"ל הרמב"ן אבל הם בתוכם ממש כי הרמונים חלולים ועשויים כעין רמונים קטנים שלא פתחו פיהם והפעמונים תלולים בהם ונראים מתוכן ע"כ, ולא הבנתי כונתו דכיון דהרמונים היו שלא פיתחו פיהם דהיינו סגורים למעלה איך היו הפעמונים נראים מתוכם, ואולי הרמב"ן מפרש שלא פיתחו פיהן דהיינו שלא היה שם מסרק וצריצור כרמונים שלנו כדתנן בעוקצין פ"ב מ"ג אבל מ"מ נשאר בו קצת פתח להכניס את הפעמונים ודרך פתח זה ה' נראה וצ"ע.

(דרך חכמה פ"ט מבלי המקדש ה"ד סק"ל ובה"ל ד"ה פעמון)

בעניני בין המצרים

מכתב

נתבקשתי מאחד אם אפשר לשאול עבורו מהגר"ח, שצריך להיות דיון על אשתו בעבודה אם לעלות לה את המשכורת, האם לדחות את הדיון לאחר תשעת הימים (המעביד אינו שומר תומ"צ). יתכן שעצם הדחייה תגרום הפסד בזה, כיון שאם יחליטו להעלות זה יהיה רק בחודש שאחרי, ומאיך אם אין זה זמן טוב יכול להיגרם הפסד לתמיד, מה לעשות? לא לדחות.

אני צריך לדבר התעוררות בליל ט' באב, מה לדבר? שצריך ללמוד. הנה בעירובין דף ל"ו. כשחלה חזקיהו הלך ישעיהו והושיב ישיבה על פתחו, הרי שכך טבען של דברים, שעל צרה התורה היא המגינה.

אמר לי רבנו. מס' אהלות אסור ללמוד בתשעה באב, אבל הלכות טומאת כהנים בש"ע הם בתוך הל' אבלות וזה מותר. ערב ט' באב שנת תשע"ג. היום בבקר שאלתי את רבנו האם הסיום על יבמות מוכן (זה הסיום היוצא ובא כל שנה בערב ט' באב בסדר לימוד של רבנו) אמר לי: בבלי כבר מוכן אבל חסר לי כמה דפים בירושלמי ואיני רוצה לשתות יין פעמיים בערב ט"ב. שאלו בנו, מדוע לא פעמיים הרי זה סיום ומותר, ענה לו: פעמיים בערב ט"ב לא. ושוב המתנתי ורבנו למד את הירושלמי, וראיתי שהפרק האחרון של ירושלמי למד מ 7.59 עד 8.11 וכאשר הגיע לקטע אחרון בירושלמי לא סיימו, ולקח גמ' בבלי יבמות וגמר, ושוב חזר לירושלמי וגמר הירושלמי ואמר ההדרן וכו' ולמד משנה אחת בכתובות, ושתה מעט יין, ואמר לי דאס איז כאשערע ויין, ונתן גם לי לשתות. בענין איסור תלמוד תורה בט"ב שמשמח ולכן אסור א"כ למה אסור רק בט"ב ולא כל ט' הימים וכי כיבוס יותר שמחה מת"ת ובשלמא בשר ויין יש טעם במ"ב כנגד ביטול קרבנות וניסוך אבל ת"ת ותכבוסת משום שמחה. תשובה: זה פיקוח נפש. דיברנו עוד ואח"כ רבנו אמר לי: במ"ב בה"ל תקנ"ג כתב בשם מאמר מרדכי שבעט"ב ילמוד כרגיל כי אם לא כן זה שיוצא מדברים שרגיל ללמוד, מחלישו ומתרשל. אבא אמר שזה העינוי הקשה ביותר מכל ה' העינויים. עושים צילום אחרי טיפולים על המחלה לראות אם עבר המחלה וקבעו לר"ח אב אין בזה שום סיכון, האם לדחות לאחרי ט"ב? לא מסמני מילתא.

ניתוח קטארק תוך "הג' שבועות" ואם לא עתה זה יהיה באמצע הזמן והוא אומר שיעור, ויצטרך לבטל שיעורים בזה, האם שיעשה בג' שבועות? זה סכנה, א"א בג' שבועות.

(כל משאלותיך)

אחכה לו בכל יום שיבוא

הנה מכיון שכאשר נזכה בקרוב ויבוא משיח צדקנו ויהיה תחית המתים (עי' בריטב"א (תענית ל' ב' ור"ה ס"ז ב') שבנין בית המקדש יהיה תחיית המתים לאותן שמתו בגלות ויחיו לישועה, וכ"כ הרדב"ז ח"ג אלף ס"ט ובספרו מגדל דוד על שיה"ש (פ"ג א'), ועיי"ש שכן דעת תוס' רמב"ן ורשב"א. וכ"כ בערוך לנר נדה סא: בשם הזוה"ק, ובקוב"ש ח"ב ל"ט הוכיח כן מיומא ה: וסנהדרין צ: ע"ש.), יברכו כמה וכמה ברכות,

הבאנו כאן רשימת הברכות על פי הוראות מרן שליט"א.

ברכת הגומל - יברכו באם יהיו מלחמות או אסונות שינצלו מהם (עי' שו"ע סימן ר"ט סעיף ט' וכן בסימן ר"ח סעיף ד' ר'), וכן אלו שיגיעו ממדינת הים, וכן הרואה אביו או רבו שנעשה להם נס יברכו.

על ראיית המשיח יברכו **שחלק מכבודו לבשר ודם** - שהרי המשיח הוא מלך (עי' רמב"ם מלכים פ"א ה"א).

וכן יברכו על ראייתו **שחלק מכבודו ליראיו**.

יברכו **שהחיינו** וכן **מחיה המתים** על קרובים שקמו לתחיה שלא ראה אותם זמן רב. (עי' מ"ב ריש סימן רכ"ה)

על ראיית כלל הציבור יברכו **ברוך חכם הרזים** - כי ודאי יתקבצו שישים רבוא בבת אחת. (עי' שו"ע סי' רכ"ד ס"ה)

יברכו **משנה הבריות** - כי יבואו הרבה משונים מכל העולם. (ואמנם כשיבוא מלך המשיח יתראו כל הבעלי מומים, א) אמר רבינו שיתכן שלא יתראו מיד רק לאחר זמן ונתיים יראה ויברך ב) יש מקומות שכל בני העיר נראים ככה ושם אינו משונה רק במקומנו, ויתכן שהם לא יתראו. עי' שו"ע סימן רכ"ה ס"ה.)

יש לברך **ברוך שפטרנו** - כי בבוא המשיח נפטרנו מעול וצרות הגוים.

כשיראו חכמי דורות קודמים וגדולי הדור, יברכו **ברוך שחלק מחכמתו ליראיו**. (אף שכל גדול הדור, כלפי דורות קודמים אינו כל כך גדול מכל מקום מברכים עליהם, כי בדורו היה הגדול.)

יש מעלה להתאמץ ללכת לראות את מלך המשיח. (והביא רבינו מגמ' ברכות ט' ב' לעולם ישדל אדם לרוץ לקראת מלכי ישראל וכו', ועי' שו"ע סימן רכ"ד ס"ט. ואם ראה כבר פעם אחת עי' מ"ב סימן רכ"ד ס"ק י"ג שלא יבטל מלימודו שוב כדי לראותו.)

האם יברכו ברכת דיון האמת על קרובים שימותו - (עפ"י המבואר במדרש (עי' סנהדרין (ק"א א') וכן לימות המשיח, שנאמר וענתה שמה כימי נעוריה וכיום עלתה מארץ מצרים.) שהרבה ימותו בגאולה העתידה) לא הכריע בזה רבינו.

האם יברכו ברכת גאל ישראל (שכן כתב בספר לב חיים להגר"ח פלאגי ח"ב סימן מ"ב, וכמו ליל פסח עי"ש) - לא הכריע רבינו.

אם יברכו שהחיינו על ראיתו פעם הראשונה - לא הכריע רבינו. (עי' שו"ע סי' רכ"ה ס"א וס"ב ומשנ"ב סק"ה וסימן רכ"ג סק"ב.)

(שיח הנחמה)

לקבלת הגליון ניתן לשלוח בקשה במייל: 0573145900@okmail.co.il או בפקס: 077-2092005

נשמח לקבל הערות והארות וכן עובדות ושו"ת מרבינו

להנצחות ולתרומות: 053-3145900 כתובת: ר' יהודה הנשיא 52 בני-ברק